2023- MAHARASTRA SET

QUESTION

1. शिक्षक,.....'स्तराच्या अध्यापनामध्ये समस्या निराकरण पद्धती वापरतात.
(A) स्मरण
(B) आकलन
(C) विमर्शी
(D) मूलभूत

2.....'यांच्याकडून मिळालेले वर्गअध्यापना बाबतचे प्रत्याभरण, शिक्षकांसाठी महत्त्वाचे प्रत्याभरण असते.
(A) विद्यार्थी आणि ग्रंथपाल
(B) शिक्षक सहकारी आणि ग्रंथपाल
(C) विद्यार्थी आणि पालक
(D) विद्यार्थी आणि शिक्षक सहकारी

3.SWAYAM म्हणजे.....
(A) स्कूल वेब्ज ऑफ ॲक्शन- लनींग फॉर युध अस्पायरिंग मॅप्स्
(B) स्टडी वेबसाइट्स ऑफ ॲक्शन-लनींग फॉर यंग अस्पायरिंग माईंडस्
(C) स्कूल वेबसाइट्स ऑफ ॲक्टीव्ह लनींग फॉर युथ अस्पायरिंग मॅप्स्
(D) स्टडी वेब्ज ऑफ ॲक्टीव्ह लर्नंग फॉर यंग अस्पारिंग माईंडस्

4. इतिहास विषयाच्या अध्यापनासाठी.....ही जास्त योग्य पद्धती आहे.
(A) भूमिकापालन पद्धती
(B) दिग्दर्शन पद्धती
(C) प्रायोगिक पद्धती
(D) अवगामी पद्धती

5. अध्यापनप्रक्रियेचे नियमन.....मूल्यमापनाद्वारे केले जाते.
(A) नैदानिक
(B) स्थाननिश्चिती
(C) आकारिक
(D) साकारिक

6. संशोधकाच्या तायी..... असलीच असलेच पाहिजे.
(A) संशोधन अभिवृत्ती
(B) संशोधन अभियोग्यता

(C) संशोधनाबाबतची माहिती
(D) स्वत:च्या विषयावरील प्रभुत्व

7. गुणात्मक संशोधनातील.....च्या नोंदी करणे यास टिपण काढणे (memoing) असे म्हणतात.
(A) चिंतनशील टिपा
(B) स्मरण टिपा
(C) आकलन टिपा
(D) संशोधन टिपा

8. अध्ययन-अध्यापनप्रक्रियेतील त्रुटी शोधण्यासाठीचे योग्य माहिती संकलन साधन.....असेल.
(A) संपादन कसोटी
(B) नैदानिक कसोटी
(C) प्रमाणित कसोटी
(D) उत्तर कसोटी (Post-test)

9.जर वारंवारिता वितरणामध्ये काही टोकाचे प्राप्तांक असतील, तर विचलनशीलतेचे योग्य परिमाण.....
"हे असेल.
(A) विस्तार
(B) चतुर्थक विचलन
(C) सरासरी विचलन
(D) प्रमाण विचलन

10. संशोधनपत्रिकेचे (research journal) मानकमूल्य.....'वर तरते.
(A) प्रकाशक
(B) इंपॅक्ट फॅक्टर
(C) सायटेशन इंडेक्स
(D) जर्नलची छपाई

ANSWERS

1. (योग्य पर्याय C) :- शिक्षणाच्या 'परावर्तनात्मक' पातळीवर शिक्षकांकडून सामान्यत: समस्या-सोडवण्याची पद्धती वापरली जातात. हा दृष्टीकोन महत्वाकांक्षी विचार, विश्लेषण, आणि संश्लेषणावर लक्ष केंद्रित करतो, ज्यामुळे विद्यार्थ्यांना जटिल समस्यांवर विचार करणे आणि त्या सोडवणे शक्य होते. हे केवळ स्मरणशक्ती (स्मृती पातळी) किंवा मूलभूत समज (समज पातळी) पलीकडे जाऊन विद्यार्थ्यांना अधिक गहन मानसिक प्रक्रियांमध्ये सहभागी करते. परावर्तनात्मक शिक्षण विद्यार्थ्यांना विविध दृष्टिकोनांचा विचार करण्यास, सर्जनशीलपणे विचार करण्यास, आणि विविध संदर्भांमध्ये ज्ञानाचा उपयोग करण्यास प्रोत्साहित करते."

2. (योग्य पर्याय C):-विद्यार्थ्यांच्या आणि पालकांच्या प्रतिसादांचे संयोजन केल्याने शिक्षकांना शिक्षण प्रक्रियेचा संपूर्ण दृष्टिकोन मिळतो. हे शिक्षणाचा वर्गाच्या बाहेरचा परिणाम समजून घेण्यास आणि शिक्षणाच्या प्रक्रियेत सहभागी दृष्टिकोन निर्माण करण्यास मदत करते, ज्यात मुलाच्या शिक्षण प्रवासातील महत्वाचे हितधारक सामील असतात. हे संपूर्ण प्रतिसाद शिक्षकांना त्यांच्या शिक्षण पद्धती अनुकूलित करण्यास आणि सुधारण्यास मदत करण्यासाठी महत्वपूर्ण आहे, जेणेकरून ते विद्यार्थ्यांच्या गरजा प्रभावीपणे पूर्ण करू शकतात.

3. (योग्य पर्याय D):- SWAYAM म्हणजेच "Study Webs of Active-Learning for Young Aspiring Minds" (पर्याय D). SWAYAM ही भारत सरकारची एक उपक्रम आहे ज्याचे उद्देश ऑनलाइन कोर्सेस आणि शैक्षणिक संसाधने प्रदान करणे आहे. हे उपक्रम शैक्षणिक विभाजनाचे सेतू बांधण्याच्या उद्देशाने आहे, जेणेकरून विद्यार्थी, विशेषत: ज्यांना पारंपारिक शैक्षणिक संसाधनांची प्राप्ती नाही, ते उच्च दर्जाच्या शिक्षण साहित्याचा उपयोग करू शकतात. हे प्लॅटफॉर्म विविध शैक्षणिक पातळ्यांवरील कोर्सेस प्रदान करते, जसे की शाळा, स्नातक, स्नातकोत्तर आणि त्यापलीकडे. हे डिजिटल तंत्रज्ञानाद्वारे सक्रिय शिक्षणाची सुविधा करते, ज्यामुळे शिक्षण अधिक सुलभ आणि समावेशक बनते.

4. (योग्य पर्याय A):- रोल प्ले पद्धत" ही इतिहास शिकवण्यासाठी अधिक उपयुक्त आहे. या पद्धतीत विद्यार्थ्यांना ऐतिहासिक घटनांचे अभिनय करणे किंवा ऐतिहासिक व्यक्तींच्या भूमिका घेणे समाविष्ट आहे, जे अनेक मार्गांनी मदत करते.

5. (योग्य पर्याय C):- शिकण्याची प्रक्रिया आकारिक मूल्यांकनाद्वारे नियंत्रित केली जाते. आकारिक

मूल्यांकन ही एक पद्धत आहे जी विद्यार्थ्याच्या शिकण्याचा सतत आकलन करून चालू असते, ज्याचा उपयोग शिक्षक आपले शिक्षण सुधारण्यासाठी आणि विद्यार्थी आपले शिक्षण सुधारण्यासाठी करू शकतात.

6. (योग्य पर्याय B):- संशोधकासाठी "संशोधन अभियोगता" असणे अत्यंत महत्वाचे आहे. संशोधन क्षमता म्हणजेच प्रभावीपणे संशोधन करण्याची स्वाभाविक प्रवृत्ती किंवा क्षमता. ही क्षमता विविध पैलूंचा समावेश करते:

जिज्ञासा आणि प्रश्नांची उपस्थिती: नवीन ज्ञान शोधण्याची आणि अज्ञात क्षेत्रांचा अन्वेषण करण्याची स्वाभाविक प्रवृत्ती.

विश्लेषणात्मक विचारशीलता: समीक्षात्मकपणे विचार करण्याची, डेटा विश्लेषण करण्याची आणि पुराव्यावर आधारित निष्कर्ष काढण्याची क्षमता.

धैर्य आणि चिकाटी: संशोधनाच्या कामात अनेकदा आव्हाने आणि अडचणींना सामोरे जाऊन त्यांचे समाधान शोधण्याची धैर्य आणि प्रतिबद्धता आवश्यक असते.

संघटनात्मक कौशल्ये: संशोधनाचे व्यवस्थापन आणि संचालन करण्यासाठी जटिल डेटा, प्रयोग किंवा अभ्यासांना कार्यक्षमतेने सांभाळण्याची उत्तम संघटनात्मक कौशल्ये आवश्यक असतात.

नैतिक जागरूकता: संशोधनातील नैतिक मार्गदर्शक तत्त्वांची समज आणि त्याचे पालन करणे ही संशोधन क्षमतेची मूलभूत भाग आहे.

संशोधनाबद्दलची दृष्टिकोन, संशोधनाबद्दलचे ज्ञान आणि स्वत:च्या विषयावरील प्रभुत्व हे देखील महत्वाचे असले तरी, संशोधन क्षमता म्हणजेच एका व्यक्तीची संशोधन क्षेत्रात प्रभावीपणे सहभाग घेण्याची आणि योगदान देण्याची मूलभूत क्षमता आहे. ही क्षमता संशोधकाला चौकशी, प्रयोग आणि ज्ञान निर्मितीच्या जटिल प्रक्रियेमधून मार्गदर्शन करते.

7. (योग्य पर्याय A):- प्राथमिक संशोधनात, 'मेमोइंग' म्हणजे "चिंतनशील टिपा" लिहिण्याची प्रक्रिया. या प्रक्रियेमध्ये संशोधक संशोधनादरम्यान उदय आलेल्या विचारां, निरीक्षणां, व्याख्यां आणि कल्पनांची नोंद करतात. ही नोंदी खालीलप्रमाणे महत्वाच्या आहेत:

अंतर्दृष्टी आणि निरीक्षणांचे दस्तऐवजीकरण: या नोंदी संशोधकाच्या तात्काळिक प्रतिक्रिया आणि डेटाबद्दलच्या विचारांचे नोंदणी करतात.

विश्लेषणासाठी मदत: परावर्तनात्मक नोंदी डेटामधील पॅटर्न, थीम्स आणि संबंध ओळखण्यास मदत करतात.

समजात सुधारणा: ही नोंदी संशोधन संदर्भ आणि विश्लेषित केलेल्या डेटाची अधिक गहन समज प्रदान करण्यास मदत करतात.

प्राथमिक संशोधनात, मेमोइंग हे विचारांचे संघटन, सैद्धांतिक अंतर्दृष्टी विकसित करणे आणि संशोधन प्रक्रियेची स्पष्ट नोंद ठेवण्यासाठी एक महत्वाचे साधन आहे.

8. (योग्य पर्याय B):- शिक्षण-शिकण्याच्या प्रक्रियेतील चुकांचा शोध घेण्यासाठी उपयुक्त डेटा संकलन उपकरण म्हणजे "नैदानिक कसौटी" . नैदानिक कसौटी विशेषतः विद्यार्थ्यांच्या शिकण्यातील बळकटी आणि कमजोरी ओळखण्यासाठी डिझाइन केलेले असतात. ते विद्यार्थी कुठे संघर्ष करत आहेत हे समजण्यासाठी वापरले जातात, ज्यामुळे निश्चित हस्तक्षेप किंवा शिक्षण पद्धतींमध्ये समायोजन केले जाऊ शकतात.

9. (योग्य पर्याय B):- जर आवृत्ती वितरणामध्ये काही अत्यंत उच्च किंवा नीच गुणांक असतील, तर "चतुर्थक विचलन " हे चलनाचे एक योग्य मापन आहे. चतुर्थक विचलन, ज्याला अर्ध-अंतर-क्वार्टाइल रेंज म्हणतात, हे डेटाच्या

उच्च क्वार्टाइल (Q3) आणि निम्न क्वार्टाइल (Q1) यांच्यातील फरकाच्या अर्ध्या मानाचे वर्णन आहे. हे मापन विशेषतः अत्यंत उच्च किंवा नीच गुणांक असलेल्या परिस्थितीत योग्य आहे .

10.(योग्य पर्याय B):- संशोधन पत्रिकेचा दर्जा सामान्यत: त्याच्या "(B) इंपॅक्ट फॅक्टर" वर ठरविला जातो. इंपॅक्ट फॅक्टर हा वैज्ञानिक पत्रिकांमध्ये प्रकाशित लेखांना मिळालेल्या संदर्भांच्या सरासरी संख्येचे मापन आहे. ते अनेकदा एका क्षेत्रातील पत्रिकेच्या सापेक्ष महत्वाचे प्रतिनिधित्व म्हणून वापरले जाते, ज्यामध्ये अधिक प्रभाव कारक असलेल्या पत्रिका त्यांच्यापेक्षा कमी प्रभाव कारक असलेल्या पत्रिकांपेक्षा महत्वपूर्ण मानल्या जातात.